

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
Юрій ОСТАПЕЦЬ/
« 06 » травня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	012 Дошкільна освіта
Освітня програма	Дошкільна освіта
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Методика виховної роботи у закладах дошкільної освіти**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта/Педагогіка** спеціальності **012 Дошкільна освіта** освітньої програми «**Дошкільна освіта**».

Розробники: Ваколя Зоряна Михайлівна, доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

протокол № 6 від «16» січня 2025 р.

Завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

(підпис)

/Оксана ПОВІДАЙЧИК/
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 7 від «06» лютого 2025 р.

Голова науково-методичної комісії факультету суспільних наук

(підпис)

/Олена ПОПАДИЧ/
(прізвище та ініціали)

© Ваколя З.М., 2025 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	2	2
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,2 самостійної роботи студента – 3,5	4	4
	Лекції:	
	22	6
	Практичні (семінарські):	
	20	6
Форма підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
	Самостійна робота:	
	48	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Методика виховної роботи у закладах дошкільної освіти**» є підготовка майбутнього вихователя до організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, оволодіння формами та методами виховання дошкільників; ознайомлення та засвоєння студентами теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад виховної роботи відповідно до мети та завдань Державного стандарту дошкільної освіти; оволодіння вміннями і навичками, необхідними для реалізації змісту освітнього процесу, визначеного Базовим компонентом дошкільної освіти та програмами розвитку дітей дошкільного віку, які рекомендовані Міністерством освіти і науки України; формування у майбутніх вихователів високого рівня професійної компетентності щодо організації і розвитку різних видів дитячої гри як засобу виховання особистості дошкільника.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага, толерантність).

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки в полікультурному суспільстві.

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-8. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, в тому числі представників інших національностей, попередження та протидії булінгу.

КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами, в тому числі міжкультурної взаємодії.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

КС-21. Здатність працювати з проблемними дітьми, в тому числі з внутрішньо-переміщеними.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Методика виховної роботи у закладах дошкільної освіти**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 08 Вступ до спеціальності
- ОК 09 Історія дошкільної педагогіки
- ОК 10 Дитяча психологія
- ОК 11 Теорія виховання
- ОК 12 Дошкільна дидактика
- ОК 21 Вікова фізіологія та валеологія

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Дошкільна освіта**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН 1
Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і	ПРН 2

педагогічних понять та категорій.	
Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН 4
Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.	ПРН 5
Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.	ПРН 6
Бути знайомим з ознаками боулінгу, в тому числі на етнічному ґрунті в полікультурних регіонах. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.	ПРН 11
Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.	ПРН 20
Вміти взаємодіяти з проблемними дітьми, в тому числі з внутрішньо-переміщеними.	ПРН 24

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Методика виховної роботи у закладах дошкільної освіти**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати педагогічні умови формування соціального досвіду дітей дошкільного віку. Знати закономірності освітнього процесу у ЗДО, які конкретизуються в принципах, реалізуються в технологіях, засобах, методах і прийомах. Знати теоретичні основи організації освітньої діяльності в групах раннього та дошкільного віку та використовувати їх на практиці. Враховуючи закономірності та принципи виховання, уміти формулювати мету, визначати завдання виховної роботи. Володіти знаннями та уміннями використання у освітньому процесі ЗДО системи методів, прийомів, засобів та організаційних форм виховання дітей дошкільного віку.	ПРН 1
Усвідомлювати сутність ключових психолого-педагогічних категорій та взаємозалежність процесів навчання, виховання і розвитку; важливість навчання у створенні зони найближчого розвитку дитини; урахування сенситивних періодів у її розвитку, а також закономірностей та особливостей процесу виховання, його ролі у розвитку людини та формуванні її особистості. Знати основні етапи та особливості розвитку дітей дошкільного віку та враховувати їх при плануванні навчальної та виховної діяльності.	ПРН 2
Знати різновиди ігор (дидактичні, сюжетні та ін.) та способи їх застосування в освітньому процесі з метою всебічного розвитку дітей раннього і дошкільного віку. Інтегрувати ігри в повсякденне життя дітей задля забезпечення їх всебічного розвитку. Розуміти важливість значення ігрової діяльності у дошкільному віці.	ПРН 4
Знати сутність і особливості організаційних засад взаємодії закладу дошкільної освіти з сім'єю; шляхи оптимізації взаємодії закладу дошкільної освіти з сім'єю у вихованні дітей раннього і дошкільного віку. Використовувати потенціал сімейного середовища у вихованні дитини. Застосовувати відповідні методики оптимізації взаємодії ЗДО та сім'ї у навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН 5
Вміти відстежувати якісні і кількісні показники (здійснювати моніторинг), що характеризують освітній процес, щоб встановити причинно-наслідкові зв'язки між педагогічними впливами та досягнутими дітьми у процесі навчання та виховання результатами.	ПРН 6

Знати ознаки булінгу, особливо в полікультурних регіонах, де різноманітність культур може впливати на динаміку цькування. Вміти створювати безпечне і підтримуюче середовище для всіх дітей, незалежно від їхнього етнічного чи культурного походження. Використовувати комплексний підхід до організації попередження та протидії цькування в закладі дошкільної освіти.	ПРН 11
Вміти враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання; оцінювати результативність застосування традиційних та експериментальних технологій навчання і виховання у контексті розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку, в т.ч. щодо індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.	ПРН 20
Знати методи, форми і засоби педагогічного впливу на дітей у процесі їхнього виховання, навчання і розвитку. Вміти використовувати їх у конкретних педагогічних ситуаціях, в т. ч. в роботі з внутрішньо-переміщеними та проблемними дітьми.	ПРН 24

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни «**Методика виховної роботи у закладах дошкільної освіти**» є:

Поточний контроль, який під час вивчення навчальної дисципліни здійснюється в індивідуальній, груповій та фронтальній формах.

Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, самоконтроль.

Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни проводиться письмово та передбачає виконання завдань з метою діагностики рівня засвоєння основних теоретичних положень змісту навчальної дисципліни, а також виконання завдань, які дозволяють визначати гнучкість педагогічного критичного мислення студентів та рівень сформованості практичних професійних умінь і навичок, креативності у вирішенні проблемних навчальних задач і ситуацій.

Підсумковий семестровий контроль – іспит в усній формі.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю. Поточний контроль упродовж вивчення навчальної дисципліни здійснюється в індивідуальній, груповій та фронтальній формах.

Форма модульного контролю. Контрольна робота в письмовій формі.

Форма підсумкового семестрового контролю. Іспит.

Методика поточного контролю навчальних досягнень студентів. *Поточний контроль навчальних досягнень* здійснюється в таких формах: практичне заняття; виконання самостійної роботи; навчання на онлайн-платформах, виконання індивідуальних проєктів з презентацією.

Практичне заняття дає змогу тематичної перевірки засвоєння студентами теоретичних питань курсу і набуття загальних (аналізу, синтезу, узагальнення, систематизації) та спеціальних (комунікативних, інтерактивних, перцептивних, рефлексивних) практичних умінь. Окрім запланованих теоретичних питань, до кожного практичного заняття студенти в письмовій формі виконують 1 завдання *індивідуальної роботи* з теми, а також презентують результати діагностичних досліджень, займаються моделюванням виховних педагогічних ситуацій та вирішенням педагогічних задач. *Індивідуальні завдання* дають змогу оцінити розуміння студентами теоретичних засад виховної роботи і здатність проєктувати їх на сучасний освітній процес.

Критерії поточного контролю. *Поточний контроль навчальних досягнень* упродовж семестру здійснюється за такими критеріями:

- опрацювання в повному обсязі змісту тем практичних занять та активна участь у всіх видах навчальної діяльності під час заняття і виконання самостійної роботи до практичних занять, передбачених навчальною робочою програмою дисципліни – 20 б.,

- виконання індивідуальних завдань (розробка проєктів) з презентацією – 20 б.

- навчання на онлайн-платформах з поданням сертифікату про результати навчання – 10 б.

Знання, вміння та навички студентів оцінюються на основі якості виконання вказаних конкретизованих завдань. Кількісна оцінка поточного контролю за конкретним видом навчального заняття визначається як сума балів за окремі види навчальної роботи. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами поточного контролю протягом одного модуля, – 50 б.

Методика модульного контролю навчальних досягнень студентів. Після виконання програми змістового модуля у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді виконання контрольної роботи. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Методика виховної роботи у ЗДО» проводиться письмово, передбачає виконання завдань різного ступеня складності (від репродуктивних до творчих, професійно орієнтованих), які дозволяють визначати рівень засвоєння основних теоретичних положень змісту навчальної дисципліни, а також виконання завдань, які дозволяють визначати гнучкість педагогічного критичного мислення студентів та рівень сформованості практичних професійних умінь і навичок, креативності у вирішенні проблемних навчальних задач і ситуацій.

Критерії оцінювання модульних завдань. Кожне завдання модульної контрольної роботи (4 теоретичних і 2 практичних завдання) оцінюється поокремо. Загальна оцінка розраховується як сума оцінок: теоретична частина – 40 балів (по 10 балів кожне теоретичне питання); практична частина оцінюється в 10 балів (по 5 балів кожне практичне завдання). Разом – 50 балів.

Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання (50 б.) і результату модульної контрольної роботи (50 б.) Максимальна оцінка – 100 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право з дозволу деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	50	100
7	7	8	7	7	7	7		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	50	100
6	6	6	6	7	7	6	6		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	7	20	8	20
Виконання індивідуальних завдань (розробка проєктів) з презентацією	1	20	1	20
Навчання на онлайн-платформах з поданням сертифікату про результати навчання*	1	10	1	10

Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом	10	100	11	100

*Студенти можуть отримати бали за вивчення окремих питань змісту дисципліни через навчання на масових відкритих онлайн курсах (МВОК) в Україні за умови наявності відповідного сертифікату («Травмообізнані: вплив травми на розвиток дітей раннього віку», «Школа та громада для дитини» - Prometheus, «Родина для дитини: виховання дітей, які залишилися без турботи батьків» - EdEra, Всеосвіта, Workademy, Coursera, Creative Practice та інші.).

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Кожне завдання модульної контрольної роботи (4 теоретичних і 2 практичних завдання) оцінюється поокремо. Загальна оцінка розраховується як сума оцінок: теоретична частина – 40 балів (по 10 балів кожне теоретичне питання); практична частина оцінюється в 10 балів (по 5 балів кожне практичне завдання). Разом – 50 балів.

40-50 балів (оцінка «відмінно») – студент виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі і виявив при цьому:

- глибокі та повні знання матеріалу дисципліни;
- вільне володіння науковою термінологією;
- творчу самостійність;
- високу культуру оформлення знань та відповідний рівень умінь і навичок.

30-39 балів (оцінка «добре») – студент виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі, вичерпно реалізував усі питання, виявив творчу самостійність, добре орієнтується в сучасних проблемах основ педагогіки, продемонстрував високу культуру оформлення знань, належний рівень умінь та навичок, але в роботі наявні окремі несуттєві помилки. Ставиться за виконання 75 % усіх завдань.

20-29 балів (оцінка «задовільно») – студент виявив задовільні знання матеріалу, але допустив при цьому окремі грубі фактичні помилки та неточності, а культура оформлення знань та рівень його умінь і навичок ще недостатні. Правильно виконано більше 50% запропонованих завдань

10-19 балів (оцінка «незадовільно») – студент не виявив достатніх фахових знань з предмета, не досяг реалізації завдання через загальну слабку орієнтацію в програмовому матеріалі, а культура його мовлення й оформлення знань незадовільні. Завдань виконано менше від 50 %.

За роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, а також за самостійну роботу кількість балів залежить від дотримання наступних вимог: повний обсяг виконання навчальних завдань, своєчасність; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань та ініціативність у навчальній діяльності.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковим семестровим контролем з дисципліни «Методика виховної роботи у закладах дошкільної освіти» є **іспит**, який проводиться в усній формі.

Відповідно до *«Положення про порядок та методику проведення семестрових (курскових) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті»* (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;

- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує студент, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту заочної форми навчання, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	Ф	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--	---

Академічна доброчесність: Політика щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності з урахуванням норм «Положення про академічну доброчесність в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (затверджене вченою радою університету від 23.02.2017 р., протокол № 3).

Правила перезарахування кредитів у випадку мобільності: Політика щодо перезарахування кредитів ЄКТС у випадку мобільності формується з урахуванням норм «Положення про порядок визнання (перезарахування) кредитів ЄКТС для учасників програм академічної мобільності у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» (затверджене вченою радою університету від 30.05.2019 р., протокол № 6).

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті: Політика щодо визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, формується з урахуванням норм «Положення про порядок визнання в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» результатів навчання, здобутих протягом неформальної та / або інформальної освіти (затверджене вченою радою університету від 18.12.2023 р., протокол № 11).

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Зміст, методи та форми виховної роботи дітей дошкільного віку.

Тема 1. Фізичний розвиток і фізичне виховання.

1. Фізичний розвиток і фізичне виховання особистості дитини дошкільного віку.
2. Завдання фізичного виховання. Моделі фізкультурно-оздоровчої роботи в ЗДО та їх вплив на зміцнення здоров'я дошкільника.
3. Засоби фізичного виховання дітей дошкільного віку.
4. Виховне значення рухливих ігор, методика їх проведення. Роль спортивних ігор і вправ у вихованні фізичних та вольових якостей дошкільників.
5. Формування культурно-гігієнічних навичок у дітей дошкільного віку.
6. Фізичне виховання дитини в сім'ї.

Тема 2. Розумове виховання дітей дошкільного віку.

1. Розумовий розвиток і розумове виховання.
2. Завдання розумового виховання дітей дошкільного віку.
3. Зміст і засоби розумового виховання дошкільників.
4. Сенсорне виховання у системі освітньої діяльності ЗДО.
5. Творча гра як метод розумового виховання дітей дошкільного віку.

Тема 3. Моральне виховання дітей дошкільного віку.

1. Соціально-моральний розвиток і моральне виховання, основи соціальної компетентності дошкільника.
2. Завдання морального виховання.
3. Методи та засоби морального виховання. Формування культури поведінки у дітей дошкільного віку.
4. Моральне виховання дітей за допомогою народних ігор.

Тема 4. Трудове виховання дітей дошкільного віку.

1. Особливості трудової діяльності дітей дошкільного віку.
2. Завдання трудового виховання. Вплив трудової діяльності дітей на формування особистості дошкільника.
3. Види праці дітей.
4. Форми організації трудової діяльності дітей.

Тема 5. Естетичний розвиток та виховання.

1. Естетичний розвиток і естетичне виховання дитини дошкільного віку.
2. Завдання естетичного виховання дітей дошкільного віку.
3. Зміст естетичного виховання дітей дошкільного віку.
4. Засоби та методи естетичного виховання дошкільників.

Тема 6. Екологічне виховання дітей дошкільного віку.

1. Завдання екологічного виховання дітей дошкільного віку.
2. Формування пізнавальної активності дошкільників у процесі ознайомлення з природою.
3. Формування екологічної культури дітей дошкільного віку.
4. Методи та засоби реалізації екологічного виховання у ЗДО.
5. Інноваційні підходи до впровадження ідей сталого розвитку у дошкільній освіті.

Тема 7. Національно-патріотичне виховання дітей у сучасному освітньому середовищі.

1. Сучасний погляд на національно-патріотичне виховання дошкільників.
2. Принципи та завдання патріотичного виховання дітей у ЗДО.
3. Методи і форми національно-патріотичного виховання у закладі дошкільної освіти.
4. Виховання дошкільників на основі цінностей українського народу.
5. Роль сім'ї у національно-патріотичному вихованні дітей : поради батькам.

Змістовий модуль 2. Актуальні питання виховної роботи з дітьми дошкільного віку.

Тема 8. Методика виховної роботи з дітьми, які мають труднощі у спілкуванні.

1. Вікові труднощі у спілкуванні дошкільнят та способи їх вирішення.
2. Методика виховної роботи з дитиною, що має труднощі у спілкуванні.
3. Основні прийоми вироблення навичок ефективної комунікації у вихованців.
4. Гра як метод подолання труднощів у спілкуванні дошкільників.
5. Казкотерапія як засіб роботи дітьми, які зазнають емоційних та поведінкових труднощів.
6. Соціальні навички та успішне навчання.

Тема 9. Особливості виховання дітей з різними типами темпераменту та врахування гендерного аспекту.

1. Поведінка дітей з різними типами темпераменту.
2. Особливості виховного підходу до дітей з різними типами темпераменту.
3. Методи формування емоційного інтелекту у дітей дошкільного віку.
4. Диференційований підхід до виховання дошкільників різної статі.

Тема 10. Обдаровані діти: проблеми виховання.

1. Структура обдарованості дитини.
2. Особливості обдарованих дітей.
3. Розвиток дитячої обдарованості в умовах закладу дошкільної освіти.
4. Художньо-мовленнєвий розвиток дитини засобами театралізованих ігор.
5. Особливості організації виховної роботи з обдарованими дітьми.

Тема 11. Виховання дітей в умовах війни.

1. Виховна робота в період воєнного стану : важливі аспекти.
2. Адаптація та підтримка дітей-ВПО.
3. Змістові напрями виховної роботи в умовах війни.
4. Особливості виховання дітей в осиротілій сім'ї.

12. Виховна робота у ЗДО з дітьми групи ризику.

1. Правила та методи виховної роботи із гіперактивними дітьми.
2. Правила та методи виховного впливу на дітей із проявами агресії у поведінці.
3. Правила та методи виховної роботи із сором'язливими дітьми.
4. Правила та методи виховання тривожних дітей.
5. Правила та методи виховної роботи із аутичними дітьми.
6. Особливості виховної роботи з дітьми з ООП.

13. Особливості виховання дошкільнят із неблагополучних сімей .

1. Сім'я як соціально-педагогічне середовище формування особистості: особливості виховання дітей в благополучних і неблагополучних сім'ях.
2. Чинники порушень міжособистісного спілкування у неблагополучній сім'ї та їх вплив на виникнення негативної поведінки у дітей.
3. Основні напрями і форми організації взаємодії ЗДО з батьками дитини.
4. Система педагогічної підтримки соціалізації дітей дошкільного віку у неблагополучних сім'ях.

14. Планування освітнього процесу у ЗДО : сучасні підходи.

1. Поняття планування та його види. Функції планування.
2. Вимоги до планування освітнього процесу.
3. Особистісно-орієнтована модель виховання – основа перебудови педагогічного процесу в закладі дошкільної освіти.
4. Структура плану освітньо-виховної роботи педагога у закладі дошкільної освіти.

Тема 15. Вимоги та алгоритм проведення виховного заняття у ЗДО.

1. Види занять (комплексне, тематичне, комбіноване, інтегроване та ін.).
2. Вимоги до підготовки та проведення сучасного виховного заняття у ЗДО.
3. Педагогічний дизайн інтегрованого заняття.

1.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 90					
	Форма навчання: денна					
	у тому числі					
Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
4-й семестр						
Змістовий модуль 1.						

Зміст, методи та форми виховної роботи дітей дошкільного віку.						
Тема 1. Фізичний розвиток і фізичне виховання.	6	2	1			3
Тема 2. Розумове виховання дітей дошкільного віку.	6	2	1			3
Тема 3. Моральне виховання дітей дошкільного віку.	6	2	1			3
Тема 4. Трудове виховання дітей дошкільного віку.	6	1	1			4
Тема 5. Естетичний розвиток та виховання.	6	1	2			3
Тема 6. Екологічне виховання дітей дошкільного віку.	6	1	2			3
Тема 7. Національно-патріотичне виховання дітей у сучасному освітньому середовищі.	6	1	2			3
Разом за модуль	42	10	10			22
Змістовий модуль 2.						
Актуальні питання виховної роботи з дітьми дошкільного віку.						
Тема 8. Методика виховної роботи з дітьми, які мають труднощі у спілкуванні.	6	2	1			3
Тема 9. Особливості виховання дітей з різними типами темпераменту та врахування гендерного аспекту.	6	2	1			3
Тема 10. Обдаровані діти : проблеми виховання.	6	2	1			3
Тема 11. Виховання дітей в умовах війни.	6	1	1			4
Тема 12. Виховна робота у ЗДО з дітьми групи ризику.	6	1	2			3
Тема 13. Особливості виховання дошкільнят із неблагополучних сімей.	6	1	1			4
Тема 14. Планування освітнього процесу у ЗДО : сучасні підходи.	6	1	1			4
Тема 15. Вимоги та алгоритм проведення виховного заняття у ЗДО.	6	2	2			2
Разом за модуль	48	12	10			26
Разом за семестр	90	22	20			48

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 90					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
5-й семестр						
Змістовий модуль 1.						
Зміст, методи та форми виховної роботи дітей дошкільного віку.						
Тема 1. Фізичний розвиток і фізичне виховання.	6		1			5
Тема 2. Розумове виховання дітей дошкільного віку.	6	1				5
Тема 3. Моральне виховання дітей дошкільного віку.	6		1			5
Тема 4. Трудове виховання дітей дошкільного віку.	6	1				5
Тема 5. Естетичний розвиток та виховання.	6		1			5
Тема 6. Екологічне виховання дітей дошкільного віку.	6					6

Тема 7. Національно-патріотичне виховання дітей у сучасному освітньому середовищі.	6	1				5
Разом за модуль	42	3	3			36
Змістовий модуль 2.						
Актуальні питання виховної роботи з дітьми дошкільного віку.						
Тема 8. Методика виховної роботи з дітьми, які мають труднощі у спілкуванні.	6		1			5
Тема 9. Особливості виховання дітей з різними типами темпераменту та врахування гендерного аспекту.	6					6
Тема 10. Обдаровані діти : проблеми виховання.	6	1				5
Тема 11. Виховання дітей в умовах війни.	6					6
Тема 12. Виховна робота у ЗДО з дітьми групи ризику.	6	1				5
Тема 13. Особливості виховання дошкільнят із неблагополучних сімей.	6		1			5
Тема 14. Планування освітнього процесу у ЗДО : сучасні підходи.	6		1			5
Тема 15. Вимоги та алгоритм проведення виховного заняття у ЗДО.	6	1				5
Разом за модуль	48	3	3			42
Разом за семестр	90	6	6			78

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Виховання як процес формування цілісної особистості дошкільника.	2	
2	Особливості організації освітньо-виховної роботи в ЗДО.	2	
3	Фізичне виховання дітей дошкільного віку.	1	1
4	Розумове виховання дітей дошкільного віку.	1	1
5	Моральне виховання дітей дошкільного віку.	2	1
6	Трудове виховання дітей дошкільного віку.	2	1
7	Естетичний розвиток та виховання дітей дошкільного віку.	2	1
8	Виховання екологічної культури дітей дошкільного віку.	2	
9	Національно-патріотичне виховання дошкільників : сучасний погляд.	2	
10	Актуальні питання виховної роботи з дітьми дошкільного віку.	1	
11	Виховна робота в умовах інклюзивної освіти.	1	1
12	Методика взаємодії закладів дошкільної освіти з сім'ями вихованців.	1	
13	Особливості проведення занять у ЗДО.	1	
Разом		20	6

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна

1	<p>Поняття про методи, прийоми та засоби виховання. Класифікація методів виховання. Місце і роль методів формування свідомості у загальній системі методів виховання. Завдання і функції методів формування свідомості та вимоги до них. Сугестія: її роль та можливості у формуванні понять, суджень, оцінок, переконань. Педагогічна техніка навіювання як способу впливу на особистість. Роз'яснення та його роль у вихованні дитини. Вимоги до роз'яснень. Особливості використання переконання в дошкільлі. Роль бесіди у формуванні особистості дитини. Вимоги до організації бесід з дітьми дошкільного віку. Види бесід та їх виховні завдання. Роль прикладу у вихованні дітей: різновиди та педагогічні функції. Вимоги до застосування прикладу у вихованні дошкільників.</p>	3	5
2	<p>Місце і роль методів організації діяльності та формування досвіду суспільної поведінки у загальній системі методів виховання. Педагогічні функції методів організації діяльності та формування досвіду суспільної поведінки. Педагогічна вимога: пряма, непряма. Правила висування вимог до вихованців ЗДО. Метод звичайних наслідків. Суспільна думка як форма колективної вимоги. Вправління і цілеспрямована організація життя дитини за законами розумної суспільне обумовленої діяльності. Привчання в системі формування у дітей правильних звичок.</p>	3	5
3	<p>Доручення та їх виховне значення. Види доручень у колективі дітей дошкільного віку. Організація дитячого режиму в системі привчання до здорового способу життя. Створення виховуючих ситуацій як метод формування досвіду суспільної поведінки. Емоціогенність виховуючої ситуації як запорука добровільної участі дитини у поведінковому тренінгу.</p>	3	5
4	<p>Роль емоційного фактору в педагогічному процесі. Місце і роль вербальних методів стимулювання і корекції дитячої поведінки та діяльності: педагогічні функції і специфіка застосування у ЗДО. Заохочення як метод виховання. Вербальні та невербальні прийоми заохочення дітей. Похвала (пряма, непряма, випереджаюча). Основні правила схвалення. Покарання як метод гальмування негативної поведінки дітей. Види та форми покарань. Педагогічні вимоги до покарань. Змагання, його виховний сенс. Педагогічні вимоги до організації змагань у дитячому колективі. Народно-педагогічні методи стимулювання та гальмування дитячої поведінки.</p>	3	5
5	<p>Місце і роль методів самовиховання у загальній системі методів виховання. Сутність самовиховання як діяльності дитини, спрямованої на вдосконалення своєї особистості. Зв'язок самовиховання з вихованням. Фактори самовиховання. Фактори, що визначають вибір методів виховання.</p>	4	6
6	<p>Естетичне виховання та його роль у формуванні особистості. Завдання естетичного виховання. Логіка та ціннісна основа естетико-виховного процесу. Фактори естетичного розвитку дитини. Зміст виховної діяльності, спрямованої на формування у дошкільнят естетичної культури. Шляхи естетичного виховання. Форми і методи організації естетико-виховної роботи у закладі дошкільної освіти.</p>	3	5
7	<p>Розумове виховання та його роль у формуванні особистості. Розвиток теорії розумового виховання дітей. Завдання розумового виховання. Інтелектуальний розвиток дітей дошкільного віку.</p>	3	5
8	<p>Трудове виховання. Розвиток теорії трудового виховання.</p>	3	5

	Особливості трудової діяльності дошкільника. Види праці дітей. Ознайомлення дітей з працею дорослих.		
9	Моральний розвиток і моральне виховання. Закономірності процесу морального виховання. Виховання вольової поведінки. Виховання основ гуманізму. Виховання патріотизму.	3	5
10	Сутність, завдання та зміст екологічного виховання. Взаємозв'язок екологічного виховання з іншими напрямками виховання особистості. Особливості екологічного виховання дітей дошкільного віку.	3	5
11	Фізичне виховання та його роль у всебічному розвитку особистості. Завдання фізичного виховання вихованців. Методи, форми і засоби фізичного виховання дітей дошкільного віку. Формування здорового способу життя як засіб зміцнення фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я.	3	5
12	Соціальне значення педагогічної діяльності в умовах відродження української державності. Роль вихователя закладу дошкільної освіти у системі виховання дошкільників.	4	6
13	Діти групи ризику. Виховна робота із гіперактивними дітьми. Правила та методи виховного впливу на дітей із проявами агресії у поведінці. Правила та методи виховної роботи із сором'язливими дітьми. Правила та методи виховання тривожних дітей. Правила та методи виховної роботи із аутичними дітьми.	3	5
14	Інклюзивна освіта у ЗДО. Організація освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами. Співпраця з батьками дітей з ООП.	3	5
15	Сім'я як мікросередовище дитини. Завдання, зміст та методи сімейного виховання. Умови успішного виховання дітей в сім'ї. Національні особливості сімейного виховання. Зв'язок ЗДО і сім'ї як необхідна умова успішного виховання дітей. Форми взаємодії педагогів і батьків.	4	6
Разом		48	78

6.5. Індивідуальні завдання (у разі потреби)

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться наступні завдання:

1. Виписати народні поради щодо виховання особистості дошкільника. Чи можна їх віднести до закономірностей виховного процесу?
2. У багатьох посібниках з педагогіки трапляються такі твердження: «Справжня сутність людської особистості виявляється в її вчинках і діях». Висловіть власну думку, які фактори треба враховувати, оцінюючи вчинки і дії дитини?
3. Ознайомитись із сучасними освітянськими документами, законами, концепціями виховання і виписати ті положення, які стосуються завдань і принципів виховання дитини дошкільного віку.
4. Розробити гру, спрямовану на подолання агресивної поведінки дитини.
5. Розробити алгоритм проведення гри-драматизації (на вибір) з дітьми старшого дошкільного віку.
6. Якими, на Вашу думку, новими, нестандартними шляхами можна підвищити ефективність освітньо-виховного процесу в ЗДО?
7. Продумати алгоритм Ваших дій щодо дитини, яка б'ється, кусається, агресивно поводить себе щодо інших дітей і, навіть, щодо вихователя. Пояснення не діють.
8. Скласти анотації до творів:
 - В.О. Сухомлинський - «Як виховати справжню людину».
 - В.О. Сухомлинський - «Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості»
 - В.О. Сухомлинський - «Серце віддаю дітям».

7. З метою формування вміння проводити індивідуальні бесіди з дітьми, кожному студенту підготувати монолог вихователя для переконання дитини в тому, що так слід або не слід чинити, діяти.

8. Зробити порівняльний аналіз дошкільної освіти різних країн за схемою: країна – основні типи дошкільних закладів – вік дітей і дошкільний заклад, який для них призначений – засновники дошкільних закладів – особливості роботи закладів кожного типу. У чому полягає зв'язок цих характеристик із загальною концепцією дошкільного виховання у країні?

9. А.С. Макаренко писав: «...хоча всі вихованці і розуміють, що в дитячому закладі їх навчають і виховують, але вони не люблять піддаватись спеціальним процедурам. Тому суть педагогічної позиції вихователя повинна бути прихована від вихованців». Проаналізуйте цей вислів А.С. Макаренка. Як, на вашу думку, досягнути результативності непрямого впливу на особистість дошкільника?

10. Скласти правила для молодого вихователя щодо використання методів стимулювання і корекції дитячої поведінки та діяльності.

11. Сформулювати свої правила покарання дитини.

12. Скласти анотацію до твору В. Сухомлинського «Народження громадянина».

13. Сформулювати і обґрунтувати, на вашу думку, 7 основних правил-принципів сімейного виховання.

14. Розробити план виховного заняття (тема на вибір).

15. Розробити проєкт на тему «Актуальні проблеми виховання дітей дошкільного віку».

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА (у разі потреби)

Технічні засоби. У разі дистанційного навчання для вивчення дисципліни необхідне забезпечення такими технічними засобами, як: технічні засоби передачі навчальної інформації; технічні засоби контролю знань; технічні засоби самонавчання; допоміжні технічні засоби.

Обладнання.

Необхідним обладнанням для вивчення дисципліни є: комп'ютерні та предметні комплекси (в т.ч. робочі місця викладача і студента); навчальна техніка в номенклатурі (принтер, сканер, проектор тощо); програмно-методичні комплекси (комп'ютерні навчальні програми) з кожної навчальної дисципліни; мереживне та телекомунікаційне обладнання; екранно-звукові засоби навчання.

Програмне забезпечення.

Необхідним програмним забезпеченням для вивчення курсу «Методика виховної роботи у закладах дошкільної освіти» є: системне, прикладне та інструментальне/сервісне програмне забезпечення.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Ваколя З.М., Кухта М.І. Методика виховної роботи в закладі дошкільної освіти : методичні рекомендації. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2024. 28 с.
2. Виховання дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти різних типів: монографія / С. А. Васильєва, Н. В. Гавриш, В. В. Рагозіна. за наук. ред. Н. В. Гавриш. Кропивницький : ІМЕКС-ЛТД, 2021. 226 с.
3. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк. Мін. осв. і науки України ; Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. Київ : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 304 с.
4. Дудник Н.З. Сучасні технології дошкільного виховання : навч.-метод. посібник (курс лекцій). Дрогобич. 2018. 208 с.
5. Каньоса Н.Г. Теорія та методика співпраці дитячих навчальних закладів з родинами : навч.-метод. посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2015. 116 с.
6. Каньоса Н.Г., Бабюк Т.Й., Пукас І.Л. Методика виховання та розвитку дітей раннього віку : навч.-метод. посібник / авт.-упор. Н. Г. Каньоса, Т. Й. Бабюк, І. Л. Пукас, Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2021. 268 с.
7. Педагогіка українського дошкілля: Ч. 2. / Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. К. : Видав. Дім «Слово», 2019. 360 с.
8. Педагогіка українського дошкілля: Ч. 3. / Лисенко Н.В., Кирста Н.Р., Лазарович Н.Б. К. : Видав. Дім «Слово», 2019. 376 с.
9. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : підручн. 4-те видання, перероблене. ВЦ «Академія», 2018. 408 с.

Допоміжна література

1. Блажко О. Робота вихователів ЗДО з батьками. Young Scientist. № 10.1 (50.1), 2017, 21 с.
2. Гоцуляк Ю. В. Законодавчі підстави для впровадження системи освіти обдарованих дітей в Україні. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2016. № 6. С. 11 – 55.
3. Долинна О. Дошкільна освіта як невід'ємна складова виховання дитини. Режим доступу: <http://glavcom.ua/articles/1486.html>
4. Загородня Л. П., Тітаренко С. А., Барсуковська Г. П. Фізичне виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. (стереотипне видання). Суми : Університетська книга. 2023. 272 с.
5. Калуська Л.В. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку “Соняшник”. Вид. 3-тє, доп. Тернопіль : Мандрівець, 2023. 210 с.
6. Козак Л. Сучасна дошкільна освіта: європейський досвід розвитку. Освітологічний дискурс. 2017. № 3–4. С. 235–251. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2017_3-4_21
7. Компанець Н.М., Луценко І.В. Моделювання індивідуального розвитку дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного ДНЗ : навч.-метод. посібн. Київ, 2017. С. 66.
8. Кондратюк С. Нон-фікшн для дітей: що, як, для чого. 2019. № 12. С. 19–23.
9. Крутій К. Сучасне заняття та освітні ситуації. Дошкільне виховання. 2016. № 9. С. 6.
10. Лохвицька Л. В. Програма з морального виховання дітей дошкільного віку “Скарбниця моралі” / Л. В. Лохвицька. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 128 с.

11. Методична скарбничка вихователя. 2017–2018. №1–12.
12. Семенова Р.О., Музика О.Л., Корольов Д.К. Освітнє середовище як чинник становлення обдарованої особистості : монографія / за ред. Р.О. Семенової. Київ–Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 228 с.
13. Скрипник Н. І. Методична робота в ЗДО: навч.-метод. посіб. Умань, 2019, 108 с.
14. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: метод. посібн. Серія «Інклюзивна освіта: крок за кроком»/ уклад.: І.В. Луценко, Н.В. Засркова. Київ, 2015.
15. Тарапака Н.В., Кашуба Л.В. Інклюзія в дошкіллі: розвиток дітей із психофізичними вадами в умовах реалізації Базового компонента дошкільної освіти : навч.-метод. посіб. Кіровоград, 2013. 140 с.
16. Федорова М.А. Теорія та методика ігрової діяльності дітей дошкільного віку : навч. посібник. Житомир, ФОП Левковець, 2018. 149 с.
17. Швайка Л. Інклюзія в ЗДО: навч. посіб. : Київ, 2019. 144 с.

Законодавчі та нормативні документи

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
1. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
3. Закон України «Про охорону дитинства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
4. Конвенція ООН про права дитини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
5. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>
6. Методичні рекомендації щодо здійснення освітньої діяльності з питань дошкільної освіти на період дії правового режиму воєнного стану. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/624/b16/581/624b165811dd9015812979.pdf>
7. Положення про заклад дошкільної освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305-2003-%D0%BF#Text>
8. Порядок організації інклюзивного навчання в закладах дошкільної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/udoskonaleno-organizaciyu-inklyuzivnogo-navchannya-v-zakladah-doshkilnoyi-osviti-rishennya-uryadu>
9. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти». URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>
10. Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024-2026 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text>
11. Програми розвитку дітей дошкільного віку. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/doshkilna-osvita-2/programi-rozvitku-ditey>

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Бібліотека методичних матеріалів для освітян. Всеосвіта. <https://vseosvita.ua/library>
2. Єдине освітнє інформаційне вікно України. URL : <http://znannya.info>
3. Національна освітня платформа «Всеосвіта». URL: <https://vseosvita.ua/>
4. Освіта України. URL: <http://osvita-ukrainy.com.ua>
5. Освіта. URL: <http://osvita.ua>
12. Програми розвитку дітей дошкільного віку URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/doshkilna-osvita-2/programi-rozvitku-ditey>
6. Платформа розвитку дошкільнят «НУМО». URL: <https://numo.mon.gov.ua/>
7. Платформа професійного розвитку «Prometheus». URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/kubernetes-basics/>
8. Студія онлайн-освіти EdEra. URL: <https://www.ed-era.com/>
9. «Сучасне дошкілля під крилами захисту» <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/suchasne-doshkillya-pid-krilami-zahistu>
10. Перелік навчальної літератури https://docs.google.com/spreadsheets/d/1-6Qn3PRPqSpDreBZkBFwaPO_ZVWwhAkO-FGGutGpmC8/edit#gid=1947501369

11. Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)